

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
T.a.v. de heer A. Postma, voorzitter
Postbus 3347
8901 DH LEEUWARDEN

Datum: 2 juni 2022
Kenmerk: 2022.170
Onderwerp: Accountantsverslag controle 2021

Geachte leden van het algemeen bestuur,

U hebt ons opdracht gegeven om de jaarstukken van de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (hierna: FUMO) over het boekjaar 2021 te controleren. In de opdrachtbevestiging van 2 december 2021 liggen de voorwaarden rondom de uitvoering van en communicatie over deze opdracht vast. Evenals voorgaande jaren hebben wij de controlewerkzaamheden in twee fasen uitgevoerd. In december 2021 hebben wij de interim-controle uitgevoerd, onze managementletter van 3 februari 2022 bevat onze bevindingen en adviezen.

Inmiddels hebben we de controle van de jaarrekening afgerond. We brengen u in dit accountantsverslag op de hoogte van onze bevindingen en adviezen naar aanleiding van de controle. Een concept van dit verslag is afgestemd met de directeur en de staf.

Dit accountantsverslag is als volgt ingedeeld:

1. De belangrijkste bevindingen in één oogopslag
2. Actuele ontwikkelingen
3. Controle proces en beeld van de interne beheersing
4. Verslaggevingsregels nageleefd
5. Resultaatanalyse
6. Balans / vermogenspositie
7. Controlebevindingen
8. Materialiteit en oordeel
9. Verplichte rapportageonderdelen
10. Afsluiting

Wij bedanken de organisatie voor de medewerking die we bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben gekregen en we gaan er van uit dat onze rapportage het algemeen bestuur ondersteunt bij de oordeelsvorming omtrent de bedrijfsvoering en de verslaggeving.

1. DE BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN IN ÉÉN OOGOPSLAG

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van ons oordeel	Wij geven een controleverklaring af met een goedkeurende strekking voor zowel het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid.
Resultaat en vermogenspositie	De FUMO is een organisatie zonder winststreven. De maatschappelijke doelstelling staat voorop, waarbij die doelstelling moet worden gerealiseerd binnen de door het bestuur gestelde kaders. Er is over 2021 een positief resultaat behaald van € 121.000. Inclusief dit resultaat bedraagt het eigen vermogen ultimo 2021 ruim € 1.4 miljoen.
Verslaggeving en WNT	Wij hebben vastgesteld dat de jaarstukken overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgesteld. Tevens is voldaan aan de WNT. Wij hebben verder geconcludeerd dat de overige informatie die in de jaarstukken is opgenomen niet inconsistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controleinformatie.
Controleverschillen	Er zijn geen ongecorrigeerde controleverschillen in de jaarrekening achtergebleven.
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	De belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreffen de waardering van de materiele vaste activa, de vorderingen, de voorzieningen en de verplichtingen. De schattingsmethoden zijn ongewijzigd. Wij aanvaarden de gekozen methoden die voor de schattingen zijn gehanteerd.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Ons is bevestigd dat in de organisatie dergelijke gevallen niet gemeld zijn.
Kwaliteit van de interne beheersing	Wij hebben evenals voorgaande jaren tijdens onze controle geen significante gebreken in de administratieve organisatie of de interne beheersing aangetroffen die van invloed zijn op ons oordeel.
Dataveiligheid en IT	Er is binnen de FUMO sprake van een hoge mate van bewustzijn inzake het belang van dataveiligheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. In overeenstemming met BW2 artikel 2-393 melden wij u dat er naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken. U voldoet aan de eisen van de AVG waarop de Autoriteit Persoonsgegevens zegt te toetsen.
Inkopen en aanbesteden	Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.
Continuïteit van de organisatie	Ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen is de continuïteit per definitie gegarandeerd zolang er geen besluit tot liquidatie is genomen. Een dergelijk besluit is in 2021 niet genomen en staat ook niet op de agenda.

2. ACTUELE ONTWIKKELINGEN

2.1 COVID-19: digitaal werken als nieuwe realiteit

We kunnen er niet omheen, COVID-19 domineert de samenleving, lokaal, nationaal en internationaal. We hebben er allemaal mee te maken, zowel in de werkomstandigheden als thuis. Beperkingen in de bewegingsvrijheid, tijdelijke sluiting van het onderwijs en de horeca, avondklok, hybride werken, we hebben het in 2021 allemaal meegemaakt. Het hybride werken heeft inmiddels zijn plek gekregen in een meer permanente vorm dan oorspronkelijk gedacht. Dat dit hybride werken effecten heeft op zaken als de beveiliging van systemen en data is bij de FUMO in beeld. Thuiswerken, digitaal overleg of digitale vergaderingen zijn een nieuwe en blijvende realiteit geworden. Meer dan voorheen vraagt dat aanpassingsvermogen van medewerkers maar ook van de organisatie om aan deze nieuwe wensen invulling te geven. Het ontwikkelen van thuiswerkbeleid is een prioriteit geworden, net als het anders organiseren van blijvende betrokkenheid bij de organisatie. De natuurlijke binding tussen collega's en de FUMO is anders als je elkaar minder treft. In die context is het behouden van cultuur en betrokkenheid bij de organisatie een uitdaging geworden. Ook vraagt dit mogelijk om andere checks and balances in de werkprocessen en in de werk-privé-balans. Bewustwording van bijvoorbeeld nieuwe informatiebeveiligingsrisico's is blijvend relevant. FUMO heeft hierin haar weg gevonden.

2.2 COVID-19 geen invloed op continuïteit FUMO

De Covid-19 pandemie heeft in 2021 grote gevolgen gehad voor bedrijven, instellingen en burgers. Ook FUMO heeft op tal van manieren met deze pandemie te maken gehad. De FUMO is een gemeenschappelijke regeling. Gezien deze rechtsvorm zijn deelnemers aansprakelijk voor eventuele financiële tekorten en is er in de basis geen risico op discontinuïteit, dus ook niet als gevolg van COVID-19. Zolang de deelnemers niet de intentie hebben om de gemeenschappelijke regeling op te heffen, en van een dergelijke intentie is geen sprake, is de continuïteit een gegeven. U benoemt dat zelf ook in de jaarstukken.

2.3 Overgang rechtmatigheid verschoven naar 2022

In eerdere rapportages hebben wij u geïnformeerd over het voornemen van de rijksoverheid om de verantwoordelijkheid voor het rechtmatig handelen nog nadrukkelijker bij het dagelijks bestuur van de organisatie te leggen, door het verplicht stellen van een rechtmatigheidsverantwoording als onderdeel van de jaarrekening. De invoering is doorgeschoven naar het boekjaar 2022, waarbij we moeten aantekenen dat de wetwijziging die dit moet formaliseren nog door de Eerste Kamer moet worden geaccordeerd. De Tweede Kamer heeft het voorstel recent aangenomen. De commissie BBV heeft hieromtrent inmiddels een modeltekst gepubliceerd en tevens de Kadernota Rechtmatigheid 2022 uitgebracht.

Het algemeen bestuur krijgt de bevoegdheid om de grenzen vast te stellen waarboven er in de rechtmatigheidsverantwoording melding moet worden gemaakt van intern geconstateerde onrechtmatigheden en onduidelijkheden. De wetgever zal naar verwachting het maximum van deze grens leggen op 3% van de totale omvang van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). Gemeten aan de omvang van de lasten van de FUMO over 2021 (ongeveer € 17,5 miljoen) zou dat in uw geval neerkomen op een grens ongeveer € 525.000. Het algemeen bestuur is overigens bevoegd om deze grens lager vast te stellen.

Uiteraard kan er pas een rechtmatigheidsverantwoording worden opgesteld als daarvoor in de organisatie in voldoende mate het fundament is gelegd. Dat fundament bestaat uit een combinatie van een adequate procesinrichting en een zekere mate van interne controle om zichtbaar te kunnen maken dat de processen ook daadwerkelijk adequaat verlopen, en leiden tot rechtmatig handelen en betrouwbare informatie daarover.

De rechtmatigheidsverantwoording wordt, omdat het een onderdeel is van de jaarrekening, ook onderdeel van de accountantscontrole en zal na de invoering ervan zijn inbegrepen in het accountantsoordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening.

De kaders en de regelgeving zijn inmiddels voldoende uitgekristalliseerd om de voorbereidingen te kunnen treffen. Dat vraagt afstemming tussen het (algemeen en dagelijks) bestuur en de organisatie. Met name als het gaat over de kaderstelling en informatievoorziening. Het gaat dan bijvoorbeeld over de vaststelling van het normenkader, diverse verordeningen, de verantwoordingsgrens, de wijze waarop de interne organisatie van de verantwoording is vormgegeven en eventuele tussentijdse informatievoorziening aan het algemeen bestuur. Daarbij zal er als gevolg van de recente verkiezingen bij gemeenten sprake zijn van personele wijzigingen in de bestuursamenstelling, zodat mogelijk op dit vlak nog een en ander aan informatieoverdracht richting het bestuur moet plaatsvinden.

Deze nieuwe taak en verantwoordelijkheid betekent dat binnen de FUMO een stelsel opgezet dient te worden waarbij het expliciet toetsen van processen zoals ten aanzien van de verstrekking van vergunningen, personeel, inkopen en aanbesteden meer dat tot nu toe, ingeregeld en zichtbaar gemaakt moet worden. Dat betekent dat aspecten als een risicoanalyse, een controlemethodologie, de organisatorische inbedding, onafhankelijk van de feitelijke uitvoering, een plaats moet krijgen. Tevens is het van belang om voldoende tijd beschikbaar te hebben voor de uitvoering van de controlewerkzaamheden, de evaluatie van de bevindingen en vertalen ervan naar de rechtmatigheidsverantwoording.

3. CONTROLEPROCES EN BEELD VAN DE INTERNE BEHEERSING

De controle van de jaarrekening van een gemeenschappelijke regeling is in grote mate gereguleerd. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden zijn de algemeen geldende "Controle en overige standaarden (COS)" van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants), het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden, de kadernota rechtmatigheid, het controleprotocol WNT en de verordeningen van de FUMO leidend.

Gebruikelijk is een verdeling van de werkzaamheden in twee fasen. In eerste instantie, in het boekjaar zelf, voeren we de interim-controle uit. Deze fase is primair gericht op de wijze waarop processen zijn ingericht en interne beheersingsmaatregelen zijn geïmplementeerd. Door een combinatie van interviews, procescontroles en detailwerkzaamheden beoordelen wij de werking van deze interne beheersingsmaatregelen en stellen wij vast dat betrouwbare verantwoordingsinformatie tot stand kan komen. Onze bevindingen zijn verwoord in onze managementletter en besproken met de organisatie.

Bij de jaarrekeningcontrole richten we ons meer op de cijfers en onderzoeken wij of de jaarrekening, zoals die aan het algemeen bestuur wordt verstrekt, deugdelijk is opgesteld en onderbouwd, dat de inrichting en presentatie voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat de waarderingsgrondslagen correct zijn toegepast en de toelichtingen adequaat en volledig zijn. Ook hebben wij onderzocht of de informatie in de programmaverantwoording en de paragrafen niet strijdig is met het beeld van de jaarrekening. Ten slotte is onderzocht of de baten, de lasten en de balansmutaties rechtmatig zijn, inclusief het opnemen van de vereiste gegevens inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

In dit accountantsverslag gaan wij in op de bevindingen ten aanzien van de controle van de jaarrekening. De jaarrekeningcontrole heeft de hoofdconclusie inzake de interne beheersing onveranderd gelaten. Dit accountantsverslag en onze bevindingen daarbij zijn bedoeld om het algemeen bestuur, onze primaire opdrachtgever, te ondersteunen in haar controlerende taak.

3.1 Personeelsproces

In het personeelsproces bent u afhankelijk van de gemeente Leeuwarden vanwege de geldende dienstverleningsovereenkomst. Ten tijde van de interim hadden wij de werking van het personeelsproces nog niet kunnen toetsen. Inmiddels hebben wij onze werkzaamheden op dit punt kunnen uitvoeren bij de jaarrekeningcontrole en hierbij delen wij graag onze observaties.

Wij hebben detail werkzaamheden verricht aan de hand van de in en uitdienst lijsten. Wij hebben op basis van de omvang van de personeelsmutaties een selectie bepaald. Uit onze werkzaamheden is gebleken dat er bij twee medewerkers sprake was van een ontbrekende VOG. Dit heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening, maar is niet conform uw eigen beleid.

Verder hebben wij bij één medewerker vastgesteld dat er teveel verlofuren zijn uitbetaald (impact: € 3.500). Op basis van deze bevinding heeft de FUMO actie ondernomen door het te veel uitbetaalde bedrag bij de ex-medewerker terug te vorderen. Daarnaast heeft de FUMO een oorzakenanalyse uitgevoerd en vastgesteld dat dit een incident betrof. Wij kunnen ons vinden in deze analyse. De procedures worden opnieuw onderzocht en verbeterd zodat dit in de toekomst niet opnieuw kan plaatsvinden.

4. VERSLAGGEVINGSREGELS NAGELEEFD

De jaarstukken 2021 van de FUMO voldoen aan de formele uitgangspunten van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Er wordt inhoudelijk verslag gedaan van de uitkomsten van beleid en de financiële uitkomsten en aandachtspunten in het verslagjaar. Wij hebben ten aanzien van de inhoud van de jaarstukken en de presentatie van de cijfers in relatie tot de verslaggevingsregels geen significante tekortkomingen geconstateerd. De jaarstukken zijn opgesteld in een voor de gebruikers bekend format wat voldoet aan de verslaggevingsregels. De teksten in het jaarverslag zijn niet strijdig met het beeld van de jaarrekening.

Het jaarverslag, bestaande uit de programmaverantwoording en de paragrafen, verbindt de inhoudelijke prestaties met de baten en de lasten. Het jaarverslag bevat de op grond van het BBV voorgeschreven onderdelen. De paragrafen bieden inzicht in een aantal onderdelen van de bedrijfsvoering alsmede het risicomanagement en de relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit. Daarmee zijn de jaarstukken een goede basis voor de beeldvorming over de prestaties van de FUMO over 2021.

5. RESULTAATANALYSE

De FUMO is zoals bekend een organisatie zonder winststreven. De maatschappelijke taken worden uitgevoerd binnen de financiële kaders die de deelnemers daartoe stellen.

Over het boekjaar 2021 is een positief resultaat behaald van € 121.000, ongeveer 0,7% van de totale exploitatieomvang.

De grootste inkomstenpost van de FUMO betreft de deelnemersbijdragen voor de verschillende taken. De deelnemersbijdragen voor de basistaken zijn met € 10,0 miljoen exact conform begroting gerealiseerd. Dat geldt ook voor de plustaken (€ 4,7 miljoen), de bijdrage transitiebegroting (€ 0,6 miljoen) en de bijdrage collectieve taken (€ 0,2 miljoen). De vergoeding voor Brikstaken ligt iets onder de begroting.

Aan de lastenkant valt op dat met name de personeelskosten lager zijn dan begroot (bijna € 0,4 miljoen) en tegenover de hogere opbrengsten voor implementatie omgevingswet staan ook hogere kosten.

Voor nadere analyse en toelichting verwijzen wij u naar de jaarstukken.

6. BALANS / VERMOGENSPOSITIE

De ontwikkeling in het eigen vermogen van de FUMO kan als volgt worden weergegeven:

Eigen vermogen (in € 1.000)	2021	2020
Algemene reserve	1.301	1.301
Nog te bestemmen resultaat	121	325
Totaal	1.422	1.626

Het positieve resultaat over 2021 is in afwachting van besluitvorming in het Algemeen Bestuur afzonderlijk opgenomen in de balans. Daarmee is in de balans ultimo 2021 een eigen vermogen zichtbaar van € 1.422.000. Op grond van artikel 29 lid 8 van de GR mag het weerstandsvermogen maximaal 10% van de jaaromzet bedragen. Gerelateerd aan de totale baten over 2021 van € 17,6 miljoen zou dit neerkomen op € 1.760.000.

In bijlage 1 bij de jaarrekening heeft FUMO de actuele risicoanalyse weergegeven. De mogelijke financiële impact wordt ingeschat op circa € 1,3 miljoen. Op basis daarvan constateert FUMO dat haar weerstandsvermogen ultimo 2021 toereikend is.

De solvabiliteit ultimo 2021 komt uit op ongeveer 21%, vergelijkbaar met voorgaand jaar.

7. CONTROLEBEVINDINGEN

7.1 Inkopen en aanbesteden

In onze rapportages zijn risico's in het kader van inkoop, de toets op prestatielevering en het naleven van de Aanbestedingswet terugkerende onderwerpen. De afgelopen jaren is de aandacht voor inkoop en contractering steeds groter geworden, ook bij uw organisatie. Een voorbeeld hiervan is de geldende inkoop- en aanbestedingsleidraad die zichtbaar moet maken hoe de Europese regels correct worden toegepast.

Deze leidraad bevat het fundament en de basisuitgangspunten om zichtbaar te voldoen aan de aanbestedingsregels. De grootste verandering ziet toe op hoe om wordt gegaan met specialismen. De FUMO onderscheidt 23 specialismen waarvoor een hogere drempel voor Europese aanbestedingen geldt (namelijk € 750.000). De leidraad is in april 2021 bestuurlijk vastgesteld en derhalve sindsdien formeel van kracht.

In het geval de waarborgen aan de voorkant niet sluitend zijn, moet de controle op het naleven van de Europese aanbestedingsregels worden uitgevoerd op basis van een spend analyse achteraf. Dit is een tijdrovende klus en dit betreft een analyse die slechts periodiek kan worden gemaakt.

Wij hebben tijdens de interim-controle al kennis genomen van de tussentijdse spend analyse waaruit geen grote risico's bleken voor uw organisatie, maar we hebben u destijds wel gevraagd rekening te houden met een 4-jaars termijn analyse. Uw spend analyse beslaat momenteel enkel het te controleren jaar zelf zonder rekening te houden met uitgaven over meerdere jaren. De reden hiervoor is dat u elke inhuur opdracht in beginsel beschouwt als een op zichzelf staande inhuuropdracht. U stelt dat een 4-jaars termijn daarom minder relevant is, omdat het om de opdrachtwaarde per opdracht gaat. Wij kunnen ons hierin wel vinden, maar dit geldt in beginsel alleen voor de inhuurkrachten.

Uw kostenstructuur is breder dan alleen inhuur van personeel, waardoor wij op basis van een analyse op het crediteurenbestand van dit jaar en voorgaand jaar een aanvullende analyse hebben uitgevoerd om te bepalen of de Europese aanbestedingswet is gevolgd. Hieruit hebben wij geen bevindingen.

8. MATERIALITEIT EN OORDEEL

8.1 Controletoleranties

Het onderzoek van de jaarrekening heeft betrekking op de aspecten getrouwheid ("kloppen de cijfers"?) en rechtmatigheid (zijn de baten, lasten en balansmutaties conform de geldende wet- en regelgeving tot stand gekomen?). Deze beide aspecten komen terug in de controleverklaring. De controle is niet bedoeld om alle fouten en onzekerheden te detecteren. Dat zou, gezien de consequenties voor de hoeveelheid werk en de daarmee gepaard gaande kosten ook niet rationeel zijn.

Daarom wordt er in de controle gewerkt met grenzen, die bekend staan onder de term "materialiteit", of controletolerantie. In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) zijn concrete maximumnormen gegeven voor de controletolerantie.

Het begrip controletolerantie is leidend voor hoe scherp er gecontroleerd moet worden. De tolerantie wordt gerelateerd aan het totaal van de lasten (inclusief dotaties aan reserves). Het algemeen bestuur van een gemeenschappelijke regeling heeft de bevoegdheid om de controletolerantie scherper te stellen dan het wettelijk maximum van 1% (fouten) respectievelijk 3% (onzekerheden). Dat heeft u niet gedaan. Het is overigens ook niet gebruikelijk om dit te doen.

Wij hebben ons oordeel daarom gebaseerd op onderstaande tabel, waarbij wij hebben gerekend met een totaal aan lasten voor het boekjaar 2021 van € 17,5 miljoen:

Voor wat betreft de rapporteringstolerantie zijn wij op grond van onze beroepsregels gebonden aan maximaal 5% van de materialiteit (dus 5% van € 175.000), in uw geval (afgerond) € 8.700.

Goedkeuringstoleranties	Grondslag	Bedrag (afgerond) €
Fouten	1% van de totale lasten	175.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	525.000
Rechtmatigheid	1% van de totale lasten	175.000

8.2 Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen

Niet gecorrigeerde controleverschillen (fouten en onzekerheden) in euro	Bedrag €	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Totaal verschillen getrouwheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal onzekerheden getrouwheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal fouten rechtmatigheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal onzekerheden rechtmatigheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er geen controleverschillen in de jaarrekening ongecorrigeerd zijn gelaten die van invloed moeten zijn op ons accountantsoordeel inzake de getrouwheid, dan wel rechtmatigheid. Daarom is de strekking van onze controleverklaring voor beide aspecten goedkeurend.

9. VERPLICHTE RAPPORTAGEONDERDELEN

Er zijn vanuit de beroepsregels voor accountants, dan wel vanuit de ontwikkelingen in de maatschappelijke verwachtingen een aantal onderwerpen die in een accountantsverslag moeten worden behandeld. Daar gaan wij in dit hoofdstuk nader op in.

9.1 Onafhankelijkheid gewaarborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). Op grond van deze voorschriften moeten wij ons ervan vergewissen dat wij onafhankelijk zijn en blijven van onze opdrachtgevers en daarover rapporteren.

De naleving van de beroepsregels, waaronder deze ViO, is in de organisatie van HZG Accountants & Adviseurs ingebed. Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de FUMO voldoende is gewaarborgd.

Wij hebben het afgelopen jaar bij de FUMO geen andere opdrachten uitgevoerd dan de opdracht tot controle van de jaarrekening en er zijn ook anderszins geen omstandigheden die onze onafhankelijkheid als controlerend accountant zouden kunnen bedreigen.

9.2 Frauderisico's besproken

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening.

Ter invulling van deze professioneel-kritische houding moet de accountant een inschatting maken van de frauderisico's, zich een beeld vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en nagaan of deze maatregelen effectief zijn. Dat hebben wij in onze controles gedaan. Ook hebben we daarbij aandacht besteed aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie. Daarnaast is ons mondeling en schriftelijk (door middel van de getekende bevestiging bij de jaarrekening) bevestigd dat er geen specifieke fraude- en andere signalen zijn onderkend en geen concrete fraudegevallen zijn geconstateerd.

Wanneer wij signaleren dat er sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan moeten wij dit communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, het bestuur. Om invulling te geven aan onze rol ten aanzien van het onderwerp fraude hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam, met de organisatie van gedachten gewisseld over mogelijke risico's als gevolg van fraude binnen de organisatie en u, door middel van dit verslag, op de hoogte gesteld van de werkzaamheden die wij op dit risico hebben uitgevoerd.

Het voorkomen van fraude is uiteraard een verantwoordelijkheid van de organisatie en het bestuur. Belangrijk daarin is een open mind voor mogelijke risico's en bewuste keuzes inzake interne beheersingsmaatregelen. FUMO heeft een frauderisicoanalyse opgesteld met oog voor de essentiële beheersmaatregelen.

Daarnaast hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen te detecteren. Zo hebben wij onder andere specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, op controles van schattingen door de directie en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties. Daarbij hebben wij geen afwijkingen geconstateerd.

Geen aanwijzingen dat er sprake is geweest van materiële fraude

Tijdens de controle hebben wij een professioneel-kritische houding betracht ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, maar daarbij merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2021 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van materiële fraude.

9.3 Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid hebben beoogd. Om volledig zicht te hebben op de betrouwbaarheid van alle geautomatiseerde systemen, ook die systemen zonder relatie naar de jaarrekening, is meer uitgebreid en specifiek gericht onderzoek noodzakelijk, wat niet past in de rol van de accountant bij de controle van de jaarrekening en ook niet nodig is in dat kader.

Het doel van de IT-omgeving binnen de FUMO is dat deze bijdraagt aan een betrouwbare en adequate informatievoorziening. Wij hebben tijdens de interim-controle een inventarisatie van de IT-omgeving uitgevoerd en daarbij aandacht gegeven aan het wijzigingsbeheer, de logische toegangsbeveiliging, de continuïteit, monitoring/logging en de informatiebeveiliging.

Hierin hebben wij twee aandachtspunten vermeld in de management letter. U neemt verschillende diensten op grond van een dienstverleningsovereenkomst af van de Provincie Friesland, daarbij inbegrepen diensten inzake onderwerpen als informatiebeveiliging, privacybescherming, back-up & recovery. U beschikt zelf nog niet over een eigen informatie- en beveiligingsbeleid. Over de uitvoering van de onderliggende dienstverleningsovereenkomst wordt nog niet periodiek gerapporteerd. Dit in combinatie met de voortdurende ontwikkeling op het vlak van IT brengt ons tot het advies om de onderliggende stukken te updaten en een stelsel van monitoring, evaluatie en bespreking te implementeren. Dat gaat ook gebeuren.

Vanuit onze jaarrekeningcontrole hebben wij geen acute signalen van zaken op het gebied van IT en dataveiligheid die onmiddellijk aandacht behoeven. Maar we benadrukken dat de inherente kwetsbaarheid voor kwaadwillende aanvallen van buitenaf, of fouten van goedwillende mensen in de organisatie, door de toenemende graad van automatisering en regelgeving vraagt om blijvende alertheid.

9.4 Begrotingsrechtmatigheid

Het stelsel van begroten en de bewaking hiervan moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de (gewijzigde) begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Wij hebben vastgesteld dat het totaal van de lasten van de FUMO € 17,5 miljoen) het totaal van de gewijzigde begroting (€ 17,3 miljoen) heeft overschreden. Het beeld op de programma's is wisselend. Op programmaniveau is er een overschrijding en het programma Toezicht en Handhaving en het programma Bedrijfsvoering.

Ten aanzien van het programma Toezicht en Handhaving is de gewijzigde begroting met € 130.809 overschreden. Het betreft de inzet van extra formatie voor de uitvoering van extra opdrachten en de eenmalige CAO-uitkering. Dit is via de bestuursrapportage aan het algemeen bestuur gemeld en ook in de programmaverantwoording toegelicht.

Met betrekking tot het programma Bedrijfsvoering is de gewijzigde begroting met € 257.582 overschreden. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de extra lasten met betrekking tot de implementatie van de Omgevingswet en de impact van de eenmalige CAO-uitkering.

Wij wegen deze overschrijdingen daarom niet mee in ons oordeel over de (begrotings-) rechtmatigheid.

9.5 Schattingen in de jaarrekening

Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk dat u schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend, omdat ze vast onderdeel van uw administratieve proces zijn.

In onze controle besteden wij nadrukkelijk aandacht aan deze schattingen, omdat, bedoeld of onbedoeld, het resultaat door schattingen kan worden beïnvloed.

De belangrijkste schattingen in uw jaarrekening betreffen de waardering van de materiele vaste activa, de vorderingen, het inschatten van de noodzaak en de hoogte van voorzieningen (ook een nihil-waardering is een schatting) en de waardering van verplichtingen. Tijdens onze werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen aangetroffen in de schattingsmethoden en vastgesteld dat de wijze waarop deze tot stand komen niet is gewijzigd.

Wij stemmen daarmee in met uw grondslagen voor de schattingen, maar we bevestigen daarbij dat het inherent is aan het proces van schatten dat de werkelijke uitkomsten kunnen afwijken.

9.6 Continuïteit van de onderneming

Als gevolg van de aanhoudende coronapandemie zijn er diverse maatregelen genomen en heeft Nederland diverse perioden van (gedeeltelijke) lockdown gekend. Dat heeft effecten op de economie en mede geleid tot een onzekere situatie in de maatschappij.

Hoewel dit maatregelen zijn met ingrijpende effecten op burgers, bedrijven en onze economie als geheel, zal deze crisis zoals eerder in dit verslag al uitgelegd, voor de FUMO niet leiden tot continuïteitsproblemen, mede gezien de rechtsvorm van gemeenschappelijke regeling.

Wij zijn dan ook van mening dat de waarderingsgrondslagen op basis van continuïteit kunnen worden gehandhaafd. De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn dan ook gebaseerd op de terechte veronderstelling van continuïteit van de FUMO.

9. AFSLUITING

In december 2021 hebben we u geïnformeerd over het feit dat HZG Accountants & Adviseurs sinds 1 januari 2022 is aangesloten bij Eshuis Accountants & Adviseurs. De integratie van beide organisaties is gaande en dat betekent onder meer dat we vanaf het controlejaar 2022 de naam Eshuis zullen gaan gebruiken. Voor onze dienstverlening heeft dat geen gevolgen omdat we vanuit de dezelfde vestiging met dezelfde visie en dezelfde mensen ons werk blijven doen

Het accountantsverslag is naar zijn aard bedoeld om u als algemeen bestuur te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2021. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Ten overvloede wijzen wij u erop dat de controlerende taak van het algemeen bestuur uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole. Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het algemeen en dagelijks bestuur, de deelnemers en de directie, in het kader van de aan hen opgelegde taken en verantwoordelijkheden.

Wij zijn altijd bereid tot het nader toelichten van dit verslag, en we gaan er vanuit hiermee onze controle opdracht over 2021 op passende wijze te hebben afgerond.

Hoogachtend,
Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
Was getekend: drs. S. Hofsteenge RA